

- На які види поділяють називні речення? Під час відповіді використовуйте таблицю.

БУТТЄВІ	Констатують наявність предмета чи явища	бутья, берог. Сосни зростають бором (В. Ткаченко).
ВКАЗІВНІ	Виділяють той чи інший предмет, явище	Он і панна Тая (М. Коцюбинський). Балка ось (А.Тесленко).
ВЛАСНЕ НАЗИВНІ	Використовуються для офіційно-номенклатурного називання предметів, назв заводів, шкіл, газет, журналів, книг	Журнал „Мовознавство”. Стадіон „Динамо”.

У. Оголошення і мотивація оцінок.

УІ. Інструктаж до виконання домашнього завдання: виписати з творів української літератури, які ви вивчали, називні речення (6 речень). Вказати їх вид і зазначити, яку стилістичну функцію вони виконують.

Отже, «робота з художніми текстами різноманітного змісту розширює загальний кругозір школярів, збагачує їх знаннями не тільки з літератури, але й з історії, культури» [3, с. 19].

Для успішного проведення інтегрованих уроків необхідно створювати атмосферу зацікавленості учнів; умови для розвитку творчості, логічного й критичного мислення, розширення й поглиблення знань з кількох предметів одночасно; ситуації успіху тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біляев О. Інтегровані уроки рідної мови / О.Біляев // Дивослово. – 2003. – № 5. – С. 36-40.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
3. Донченко Т. К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови / Т. К. Донченко. – К.: Фондація ім. О.Ольжича, 1995. – 251 с.
4. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії / С. О. Караман. – К.: Ленвіт, 2000. – 272 с.
5. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / колектив авторів за редакцією М. І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2005. – 400 с.
6. Усатенко Т. П. Інтеграція змісту освіти та навчання мови // Укр. мова і літ. в школі / Т. П. Усатенко. – 1990. – № 11. – С. 49-52.

Т. В. Рябуха, Т. І. Харченко

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КУЛЬТУРИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

На сучасному етапі розвитку суспільства найважливішим завданням для випускників вищих навчальних закладів стає не тільки практичне оволодіння іноземною мовою, але і отримання тих комунікативних навичок і умінь, які в подальшому допоможуть ефективно користуватися іноземною мовою у сфері професійного спілкування. До таких професійно значущих комунікативних навичок і умінь відносяться навички і вміння проведення презентації, які входять до складу компетенцій і професійної культури майбутніх

фахівців. У даній статті презентаційну культуру розглядають як здатність і готовність планувати, формулювати і прогнозувати майбутню діяльність та презентувати її результати з використанням засобів вербальної та невербальної комунікації.

Визначення терміну "презентація" в контексті професійного навчання у вищій школі слід розглядати як публічний виступ людини перед аудиторією з метою переконання або спонукання до якихось дій. Проте презентація – це не просто виступ, це міжособистісне спілкування, успішність якого залежить від рівня сформованих комунікативних навичок і умінь і, власне, вміння проведення презентації.

Презентаційні компетенції є результатом формування певного спектру умінь: організаторських, комунікативних, творчих, проєктувальних, прогностичних, вміння аналізувати, працювати в команді та ін.

Одним з практичних завдань викладання іноземних мов у ВНЗ є розвиток у майбутніх фахівців уміння вільно і правильно говорити публічно, тому необхідність формування і розвитку презентаційної культури очевидна. Презентація, як прийом роботи під час навчання іноземної мови у ВНЗ, має великий потенціал. У зв'язку з цим пильної уваги вимагає створення спеціальних дидактичних умов, серед яких дослідники виділяють:

- а) створення психологічно комфортної атмосфери на практичному занятті у ВНЗ;
- б) організацію взаємодії в системі «студент – студент» на основі партнерства та інтерактивності;
- в) забезпечення навчально-професійної взаємодії учасників дидактичного процесу на основі використання методів активного навчання;
- г) організацію самостійної роботи студентів над власним проєктом.

Під час проведення занять викладачі іноземної мови все частіше вдаються до проєктної методики, яка в повній мірі дає можливість розвивати самостійність студентів, їх творче мислення, вміння аналізувати отриману інформацію, вибираючи і використовуючи те, що необхідно для досягнення поставленої задачі. Презентація є підсумковим етапом проєкту, коли студенти представляють результати своєї дослідницької діяльності. Якщо проміжним етапам проєкту приділяється багато уваги (розвиваються вміння аналітичної діяльності, дослідницькі вміння), то презентаційні вміння залишаються недооціненими і не стають метою навчання.

Враховуючі зазначені вище вимоги до підготовки і проведення презентації на заняттях з іноземної мови, необхідно розвивати у студентів такі презентаційні навички і уміння, що складають основу їх презентаційної культури:

- 1) здійснювати пошук інформації в різних іншомовних джерелах, використовувати ресурси Інтернету;
- 2) систематизувати та узагальнювати інформацію;
- 3) передавати зміст інформації адекватно поставленій меті (стисло, повно або вибірково);
- 4) розгорнуто обґрунтовувати судження, давати визначення, наводити відповідні приклади;
- 5) використовувати необхідні мовні та мовленнєві засоби для висловлення згоди, незгоди, відмови, тобто брати участь у дискусії;
- 6) розпізнавати і вживати стійкі словосполучення та кліше мовленнєвого етикету;
- 7) упорядковувати матеріал для усних презентацій з використанням мультимедійних технологій.

Всі ці вміння становлять основу інформаційної культури студентів і відіграють важливу роль у підготовці та проведенні презентацій. Одними з основних компонентів розвитку презентаційної культури і успішного публічного виступу як виду діяльності, в якому практично реалізується ця культура, є вміння спілкування та слухання. В навчальних цілях презентація являє собою відносно короткий мовленнєвий акт –

викладення студентом (групою студентів) результатів виконаної роботи, проектної діяльності або індивідуальної самостійної роботи майбутнього фахівця.

Особливість презентації на заняттях з іноземної мови у ВНЗ полягає в тому, що це переважно підготовлене мовлення студента (повідомлення, доповідь), засноване на інформації, яку студент отримав або дослідив самостійно. Крім монологічного мовлення важливу роль відіграє вміння студентів ставити запитання презентатору і, в свою чергу, вміння відповідати на них, тобто вміння вести дискусію. Під час дискусії студенти наводять приклади, щоб аргументувати свою точку зору; вони сперечаються, відстоюють свою думку, висувають аргументи, погоджуються або ж висловлюють незгоду. Під час цього обговорення у мовленні студентів активізуються і закріплюються стійкі словосполучення, мовні кліше, граматичні конструкції.

Презентація на заняттях з іноземної мови може бути як метою навчання, так і засобом для оволодіння і вдосконалення умінь і навичок говоріння. Успішність презентації залежить від наступних факторів:

- досягнення студентом певного рівня сформованості умінь і навичок як підготовленого, так і непідготовленого монологічного мовлення;
- оволодіння мовними кліше, необхідними для здійснення комунікативних намірів мовця на різних стадіях презентації;
- знання структурних особливостей презентації та логічної послідовності її компонентів.

У структурі презентації традиційно виділяються три основних компоненти: вступ (Introduction), основна частина (Main body), висновки (Conclusion). Кожна частина презентації реалізує відповідні комунікативні завдання презентатора і визначається за допомогою мовних моделей.

Одним з важливих етапів формування презентаційних навичок і умінь є навчання логічного структурування презентаційної промови і використання мовленнєвих моделей або формул, які допомагають виступаючому досягти запланованої мети. Наведемо приблизну схему роботи студентів при організації презентації [1]:

• **Вибір теми презентації.** Якщо викладач не точно формулює тему, то студент повинен для себе вирішити, про що він буде говорити. Можна допомогти з вибором, не називаючи конкретно тему, а викликаючи інтерес студентів за допомогою підказок, питань.

• **Часові рамки.** Уточнення, скільки часу повинна займати готова презентація. Це дуже важливий момент при підготовці студентів, він вчить їх вибирати тільки ту інформацію, яка буде актуальна для вибраної теми, і, відповідно, планувати свою мовленнєву поведінку.

• **Обладнання.** Презентатори можуть використовувати різні наочні і технічні засоби.

• **Підготовка.** Виступ вимагає часу на підготовку: збір інформації, аналіз, вибір мовних засобів, підготовку обладнання.

• **Власне презентація.** На даному етапі можна запропонувати допомогу щодо використання допоміжних засобів, аудіовізуальних пристроїв.

• **Ключові слова і підказки.** Слід вказати на доцільність використання опор або плану замість тексту. При використанні опор мова студента звучить більш природно.

• **Питання.** Викладач спонукає аудиторію до участі у обговоренні та налаштовує презентатора сприймати навіть негативні та провокаційні питання позитивно, вбачаючи в них інтерес слухачів до виступу.

• **Відгук викладача.** Оцінюючи презентацію викладач звертає увагу на її найважливіші моменти.

• **Відгук слухачів.** Важливо заохочувати бажання студентів оцінити презентації товаришів, прокоментувати їх. Це допоможе краще усвідомити позитивні і негативні моменти презентації, щоб надалі уникнути помилок.

• **Відеозанис** презентації, щоб студенти могли переглянути свій виступ і проаналізувати його самі або з викладачем.

Презентація як вид роботи на заняттях з іноземної мови найбільш актуальна для студентів тому, що рівень зацікавленості ТЗН, розвитку пам'яті, творчого мислення, навичок і вмій іншомовного говоріння у цієї вікової групи може бути досить високим. Активний словник студентів поповнюється новими словами професійної сфери, новими значеннями уже вивчених слів і новими виразами з цими словами. Всі ці навички та вміння активізуються і закріплюються під час підготовки до виступу та безпосередньо під час самого виступу студентів. Для того щоб робота була результативною, необхідно приділити увагу розвитку вмій планувати свою мовленнєву та немовленнєву поведінку. Крім цього, триває робота над удосконаленням умій і навичок діалогічного мовлення, а саме: ведення дискусії, висловлювання і аргументація своєї точки зору, уточнення інформації у співрозмовника.

Навчання монологічного мовлення спрямоване на оволодіння уміннями логічно розкривати думку, виділяти головне, робити висновки, що сприяє підвищенню культури спілкування. Успішному розвитку навичок і умій монологічного мовлення сприяють завдання творчого індивідуального характеру, що вимагають мотивованих висловлювань майбутніх фахівців.

Процес навчання доцільно розділити на кілька етапів, на кожному з яких розвиваються певні презентаційні вміння і навички. На першому етапі – підготовчому – вводиться і відпрацьовується лексичний та граматичний матеріал, мовні конструкції, кліше, стійкі словосполучення. Крім цього, вправи першого етапу спрямовані на розвиток таких умій, як а) здійснення пошуку необхідної інформації в іншомовних джерелах, включаючи ресурси Інтернету; б) уміння вибирати вид читання залежно від поставленої мети; в) систематизація інформації, узагальнення отриманих даних.

На наступному етапі роботи над презентацією розвиваються вміння студентів передавати отриману чи знайдену інформацію у потрібному форматі, який безпосередньо залежить від поставленої мети. При цьому розвиваються і відпрацьовуються вміння обгрунтовувати свої висновки, наводити приклади, спираючись на інформацію отриману з використаних джерел.

На заключному етапі, коли відбувається вже безпосередня підготовка виступу, обговорюються організаційні моменти презентації, визначається час виступу. Залежно від тривалості презентації студентам необхідно вирішити, про що вони будуть говорити, чи будуть це стислі факти або розгорнутий виступ. На цьому етапі відбувається закріплення і активізація всіх умій і навичок, сформованих на попередніх етапах.

Вибір активних та інтерактивних форм і методів навчання (рольові ігри, ігрисимуляції, дискусії, кейси, обговорення проблемних ситуацій, міні-презентації, перегляд та аналіз відеоматеріалів, презентації на задану тему) забезпечує можливості для досягнення цілі кожного етапу. Сукупність дидактичних засобів і методів активного навчання сприяє розвитку особистісних якостей і професійних компетенцій. Їх використання стимулює процес розвитку культури презентації.

Нестандартний метод підготовки презентації пропонує Т. Вудворд (Т. Woodward). Кожен студент підписує листок паперу, написавши своє ім'я і тему, з якої планується доповідь (можна обмежити вибір теми, визначивши критерії). Листки передаються по колу, і студенти пишуть одне питання, що їх цікавить з даної теми. Таким чином, коли листок повертається до господаря, він отримує список питань, які необхідно висвітлити в презентації. Відповідаючи на ці питання, студент готує промову свого виступу. Цим методом можна скористатися при створенні міні-презентацій, що не потребують тривалої підготовки [2].

Під час усного виступу студенти можуть використовувати мультимедійні презентації для ілюстрації, для схематичного відображення основних фактів того, про що буде повідомляти презентатор. Для того щоб підготувати матеріал до усної презентації,

студент повинен вміти оформити цей матеріал. Інформаційні та комп'ютерні технології дозволяють оперативно працювати з мультимедійною інформацією – текстовою, табличною, графічною, звуковою.

Отже, під час навчання презентаційної культури на заняттях іноземною мовою можуть бути використані основні інформаційно-комунікативні технології, такі як:

- офісні технології, що дозволяють підготувати більшість навчальних матеріалів в Word, Excel, PowerPoint, Access;
- мережеві технології, здійснюють доставку навчальних матеріалів в рамках локальної шкільної та глобальної інтернет-мережі;
- телекомунікаційні технології, що сприяють взаємодії між користувачами в рамках електронної пошти, телеконференцій, форумів і чатів.

Презентаційні вміння і навички визначені як одна з професійних компетенцій, якими необхідно оволодіти фахівцям для успішної професійної діяльності та успішного кар'єрного росту. Основи такої компетенції закладаються і розвиваються під час навчання у ВНЗ. Таким чином, презентаційна культура розвиває вміння виступати перед аудиторією, що мотивує студентів до успішного навчання і стимулює їх особистісне зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Teaching presentation skills to ESL students. Все для изучающих английский язык. URL: <http://www.englishclub.com>.
2. Woodward T. Planning lessons and courses. Designing sequences of work for the language classroom. UK: Cambridge University Press, 2001.